

SEEMANŮV DENÍK IV.

DRUHÝ OFICIÁLNĚ ČERNOBÍLÝ ZPRAVODAJ FESTIVALU THEATRUM KUKS

25. SRPNA 2018 | SPORCKŮV KUKS(ÍČEK)

PRINCIPÁLOVO POKÁNÍ

INTERMEZZO VÝMLUVNÉ | RÁCHELÍNO & LUKŠÍNO

Čtenáři mileny, Ty věrný druhu, jenž doprovázel jsi nás po dobu tří celých čísel, dnes čtvrté v ruce třímáš, to, jenž posledním na papír vdechnuto jest, neb páté již jen z formátů pdfkových hltati můžeš. Snad Dionýsos, bůh ten všech vín, radostí a hrátek pod křídla číslo dnešní si vzal, znamení své vtiskl mu v osud, když přízniv včera byl, že téměř do jitra jasného múziky všeliké v šapitó jen vzkvétaly. Ber tedy i číslo toto jako plod festivalu již nazrávajícího, tak, jako víno z hroznů zdejších (...a nejhorší ze všech burčák ten proradný).

Pročež omluvu pokornou přijmi čtenáři, že se zpožděním takovým číslo toto zrodilo se, však noci některé kratší bývají...Opět směle vznášíme náruč otevřenou vyčiněním, diskuzím a polemikám, které laskavý čtenář s autory, či kýmkoli jiným chtěl by vášnivě vésti, neb toliko děl rozličných minulo v dnech těchto smysly naše rozjitřené.

Principálo včerejšího večera na redakci tlačiti počal, že poslední společný večer to jest a že „druhé strany“ festivalu dosud neužili. Nyní kaje se, že (ne)přiměřený pitný režim s velkými spánkovými deficity setkal se a zabránil tak chodu běžnému – napsání, vstání a vytisknutí. Více mrzeti jej to snad už ani nemůže, proto prosím(e), mějte slitování a vinu tu velikou, odpusťte mu/nám.

O STATEČNÝCH ALCHYMISTECH

ITINERÁŘOVITÉ KUKÁTKO | RÁCHELÍNO

V rámci programu pro děti THEATRÍČKUM KUKSÍČEK probíhaly včera nejprve od desíti, pak od čtyř hodin dva běhy imerzivního projektu *Alchymistická manufaktura hraběte Šporka* v podání členů **Ilegumovy divadelní společnosti**. Byla to premiéra tohoto „astronomicko-alchymistického trenážeru“, který uspěl v konkurzu na rezidenční pobyt na festivalu a vznikal tak přímo v kontextu areálu hospitalu.

Soubor, který v tomto složení s podobným tvarem dosud zkušenost neměl, si nastavil laťku vysoko. Jejich „bojovka“ obnáší nejen šest aktivních stanovišť, na nichž je možno vyslechnout výklad o daném renesančně-vědním oboru, ale též možnosti ozkoušet si něco málo z jeho praxe a mít možnost se vyptávat – což samozřejmě znamená nezanedbatelný vědomostní background každého herce.

Dvě stanoviště bonusová, k nimž je třeba se hrou propracovat, sedm postav, z toho šest přítomných, každá s vlastním charakterem, svojí skrytou minulostí, kterou je luštěním hádanek možno vypátrat a vlastní dějovou linkou. Propletené vztahy a události mezi jednotlivými postavami, načasování řízené kauzalitou příběhu, dlouhé distance mezi některými stanovišti (a centrum veškerého dění, kam se herci i hráči pravidelně vrací umístěné mezi dvěma schodišti) dělá z celé bojovky záležitost náročnou co do přípravy i provedení.

Ilegumovci se s výzvou poprali poctivě. Koncept celého projektu je očividně promyšlen do detailu, do minuty, do puntíku. Celý mechanismus se spoléhá na rozvrh, každé kolečko číhá na signál. Ale rozvrh a plán samozřejmě není možné v reálu dodržet a herci musí ve výsledku prokázat především slušnou schopnost improvizace. Na premiéře je tak úspěšnost představení ve výsledku víc o štěstí, než o hodinách možných i nemožných příprav. Zkrátka, imerzivní divadlo – utvářené diváky a tudíž zcela nevyzpytatelné.

Soubor neponechal mnoho náhodě. Role jednotlivých postav výborně pasují typologii herců, společenství učenců je divácky přehledné a snadno čitelné i dětskému publiku. Připravené i improvizované interakce mezi postavami i s diváky mají šťávu, jsou živé a zároveň přesvědčivé, sdělné, navzdory podmínkám „honem za pochodu“.

Projekt je vskutku záhodno navštívit v partě lidí a společně sdílet informace z různých částí, jednotlivec nemá šanci ani na druhý běh stihnout vidět a zkusit všechno. Temporytmus celé věci je svižný a nedává příležitost se nudit...nebo se hlouběji zabývat hádankami. Velké divácké/hráčské dilemma celého projektu. Chvillemi totiž není možné soustředit se ani na jedno, nikoli proto, že si musíte vybrat, ale protože vše se děje najednou na jednom místě.

Celá bojovka byla pro soubor velkým experimentem vlastních schopností a možností, ve kterém obstáli...inu obstojně a statečně, a vše má nakročeno k dalšímu vývoji, analýze zkušeností s prvním uvedením projektu do života, novým reprízám, hledání a ohledávání. Co víc po premiéře chtít?

JIŘÍ STIVÍN

„JSEM RENESANČNÍ, BAVÍ MĚ VŠECHNO...”

ZPOVĚDNICE | VOJTÍNO

Začneme *poeticky*. Čím je vám baroko?

Barokní hudba, která mě baví, měla ty improvizční možnosti, které potom v klasické době byly zakázány. Má to hodně společného s improvizací jazzovou. Barokní muzika mě baví v tom, že je v ní větší tvůrčí volnost.

Pokračujeme *poeticky*. Co vy a THEATRUM KUKS?

Kuks mě baví už od mých studií. Chtěl jsem tu točit svůj absolventský film, když jsem v šedesátých letech studoval na FAMU. Jinak je Kuks skvělá záležitost a mockrát jsem tu už hrál. Jezdím sem moc rád.

Končíme *poeticky*. Jste barokní i mimo festival?

Jsem spíš renesanční v tom smyslu, že mě baví zkrátka úplně všechno a na nic konkrétního se nespecializuji.

JELÍNKŮV VAVŘINEC / VAVŘINCŮV JELÍNEK

DIVADELNÍ KUKÁTKO | LUKŠÍNO

Text velice pochvalný na jeden z vrcholů letošního festivalu přesouváme z „technických“ i jinak výmluvných důvodů do čísla posledního. Autor se zaslibuje, že bude o to lepší.

JIŘÍ STIVÍN VE STOPÁCH HRABĚTE ŠPORKA

HUDEBNÍ NASLOUCHÁTKO | VOJTÍNO

Fakt, že hrabě Špork přinesl do Čech lesní roh, a fakt, že nechal sestavit soubor nápěvů inspirovaných parforsními signály, jsou skutečnosti jistě pozoruhodné. Byl to právě Tobiáš Antonín Seeman, kdo zkomponoval tyto nápěvy, které byly dále různě otextovávány. Hudba šporkovského baroka je inspirace i pro dnešního umělce velmi silná, je tedy záhodno, že našla své místo i u Jiřího Stivína.

V poměrně krátkém programu zahrál Stivín na zobcové flétny a příčnou flétnu, Václav Uhlíř na elektrické varhany a virginal, zazpívala pak Hana Medková. Stivín vzal několik šporkovských nápěvů, které se staly stmelujícím motivickým materiálem celého večera, a představil je v nejrůznějších podobách. Nutno říct, že nejlahodněji zněly ve své původní, písňové existenci. Čistý, i když nepříliš barokně vedený hlas Medkové právě v těchto prostých melodických linkách exceloval a zanechával dojem autentičnosti a bezprostřednosti. Autenticita se pak stala hlavní otázkou, kterou jsem si po celou dobu koncertu kladl.

Pro Stivína je autentická poloha improvizace a hry (potažmo hravosti). Improvizace v baroku a improvizace v jazzu jsou ale přece jen na hony vzdálené fenomény. Barokní improvizace je ve srovnání s tou jazzovou velmi restriktivní, podřízená jasně zákonům harmonie, kontrapunktu, systému ozdob a figur. Jazzová improvizace dává umělci opravdu volnou ruku, protože je do velké míry skladbo- i stylotvorná.

Uplatňování principů jazzové (či spíše moderní v širším slova smyslu) improvizace na barokní harmonicko-melodické schéma je věc do jisté míry experimentální a vyžaduje otevřenost posluchače. Stivín se tak dobře cítil ve stylově rozvolněných improvizovaných blocích na hudbu z loopu.

Václav Uhlíř oproti tomu ve svých sólových výstupech vytvářel klasicky školené variační cykly včetně kontrapunkticky bezchybných fug. Když mělo docházet k fúzi „stivínovského“ a „uhlířovského“ principu, něco mi tam nesesedělo. Uhlíř mohl stokrát vytvořit „do jazzova“ synkopovanou variaci barokního nápěvu, autentické to ale nebylo. Spolupráce obou umělců místy selhávala na vzájemném míjení.

Přes to všechno zůstává z koncertu několik opravdu výjimečných dojmů: do třetí věty Vivaldiho koncertu *C dur pro flautino* Stivín zapojil kadenci, ve které parafrázoval motivy z *West Side Story* a vzdal tak okouzlující hold včerejšímu stému výročí narození Leonarda Bernsteina – to opravdu zahrálo u srdce. Přednášená slovní „intermezza“ byla velmi organická a splnila skvěle svůj účel. A interpretace původních šporkovských písní dokazuje, že je tento soubor opravdu velmi atraktivní a hodný další interpretační pozornosti.

VIVALDIOVSKÉ JÁSÁNÍ V LAPIDÁRIU

HUDEBNÍ NASLOUCHÁTKO | VOJTÍNO

Pokaždé když na THEATRUM KUKS zavítá olomoucký **Ensemble Damian**, můžeme si být jisti osvěžujícími kvalitami, které každé jejich představení přinese. Ani Vivaldiho serenata *La Gloria e Himeneo* nebyla výjimkou, ba co víc, o mnoho předčila má očekávání.

Vivaldiho svatební serenata z roku 1725 oslavuje sňatek Ludvíka XV. s polskou princeznou Marií Leszczyńskou. Značně nedějový dialogický útvar režisér a dirigent Tomáš Hanzlík zdramatizoval za pomoci originálního antického námětu o Hyménovi. Hudba ovšem zůstala nezměněná (s výjimkou dvou samostatných sinfoní, které byly pro účely provedení do serenaty přidány).

Vivaldiho operní hudba (a potažmo i hudba serenat) se nepochybně odlišuje od jeho koncertantní tvorby, což je dáno jak odlišnou formou uměleckého vyjádření, tak tradicí benátské opery, na kterou navazoval. Téměř všechny árie jsou da capo a recitativy jsou dosti stručné, což odpovídá nedějovosti útvaru. Hudební jazyk nově přidaných dvou sinfoní zcela odpovídal stylu celého díla, které hýří efektními áriemi a v pomalých pasážích předznamenává jímavou melodiku galantního stylu. Značná lehkost Vivaldiho stylu už sama o sobě usnadnila recepci serenaty, velkou zásluhu na vděčném přijetí má ovšem i kongeniální Hanzlíkova režisérská koncepce.

Hanzlík, oproti loňskému *Il natal di Giove*, téměř zcela opouští poetiku barokní operní gestiky.

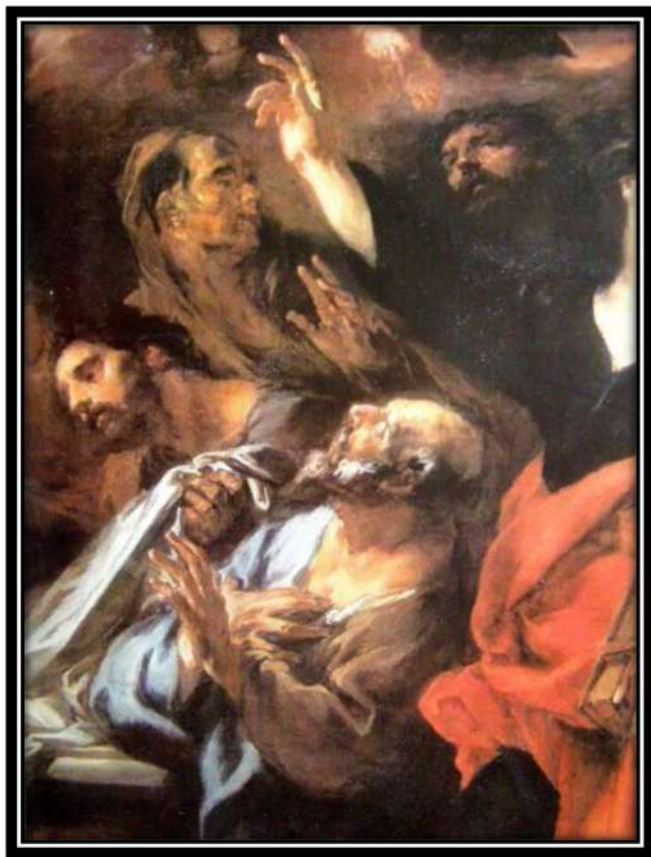
Tu a tam ji sice stále využívá, ale spíše jako dílčí prvek: objevuje se ve výrazovém rejstříku pouze dvou hlavních protagonistů, zatímco ostatní jednaající (a nezpívající) postavy, které v původní serenatě ani nevystupují, jsou pojednány s vlastní poetikou. Režie zručně pracuje se situační komikou, s komikou tělesnou a s komikou vázanou na předměty. Důležitým motivem je také travestie, oscilace mezi mužským a ženským pólem, tak typická pro barokní operu. Hanzlík rovněž míchá kulturní kódy (orientální oděvy versus chodský kroj) a všemi těmito prostředky akcentuje žádanou komiku a ironizuje absurdní patos původní zápletky.

Zpátky ale k hudbě a zvláště ke zpěvu. Troufám si tvrdit, že kontraalt Moniky Jägerové byl asi největším hudebním objevem letošního festivalu. Suverénně zvládnutý dvouoktávový rozsah jejího hlasu, perfektní zněllost ve všech rejstřících a zejména v tom nejnižším, rytmická a výrazová přesnost, „žest’ová“ barva, plasticita projevu ve spolupráci s orchestrem – to vše vytváří jen zlomek jejího hudebního profilu. Jde opravdu o zjevení, jehož analogii lze minimálně u nás jen těžko hledat. Kontratenor Leandro Lafont jí v mnoha ohledech nebyl rovnocenným partnerem, což je ovšem zčásti vina kuriózní Vivaldiho hudební dramaturgie, ve které je hlas muže umístěn nad hlasem ženské hrdinky. Asi nejlepší hudební projev měl Lafont v duetech s Jägerovou, v nichž si navzájem přizpůsobili frázování, zdobení a celkové hudební chápání. Orchester ansámblu Damián, složený výhradně ze strunných nástrojů, pak vytvářel suverénní základ pro přesvědčivou barokní interpretaci celého díla.

Damiáne, Tomáši Hanzlíku, všem vám za jedinečný zážitek děkuji a vím, že na něj budu dlouho vzpomínat.

HÁDEJ, HÁDEJ HADAČI: DÍL ČTVRTÝ

Z ÁHADA | HRDIN(K)A BAJEK

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ Z MINULÉHO ČÍSLA:

Bedřich Bridel [též Fridrich Bridel, či Bridelius] – Co Bůh? Člověk? (1659).

Lyrická duchovní báseň, jejímž základním tématem je srovnání Boha a člověka.

SPRÁVNOU ODPOVĚĎ DÍLU ČTVRTÉHO, TEDY AUTORA A NÁZEV DÍLA, NALEZNETE V PŘÍŠTÍM ČÍSLE ZPRAVODAJE.

UTRŽENO Z KUKSKÉHO STROMU POZNÁNÍ BAROKNÍ KECÁTKO | ADAM, EVA A HAD

Náš hudební redaktor si píše poznámky v ruštině. Bojí se totiž, že mu někdo kouká přes rameno a vyzrazuje si tak budoucí číslo

Bohorovný bar BártBar stále jede. Nejen, že byste sem měli zavítat, ale měli byste také barmance nabídnout masáž.

[Ale pozor, je vdaná. Za takýho vysokýho a hubenýho týpka.]

Lukšíno: Hele, něco z Bible; trojice, jako podpis kecátka?

Alenka: Co třeba Ábel a Kain?

[dnešní podpis je Alenčin druhý pokus <3]

Věděli jste, že podpis autora v rubrice „Záhada“ je zároveň nápodobou k hádanému? Nemáte zač.

Petru Šmídovi jsme do každého kecátka slíbili vzkaz. Včera jsme zapomněli. Napravujeme: „wicked-wicked; jungle is massive“.

Redakce zvažuje pro příští ročník zařazení rubrik:

- „Čistý a nelítostný hejt Aleše Pospíšila“
- „Kuks očima hofmistra Šmída“
- „Redakční fanklub Simči a Terky“
- „Bohoušovy třpytky (nightlife magazín)“
- „Měsíc nad řekou Fráni Šmída (kočárková lyrika)“

Z jedné debaty na BártBaru:

Yoko Ono zažalovala limonády John Lemon a nyní se prý chystá na síť benzinových stanic ONO.

DĚKUJEME VŠEM ČTENÁŘŮM.

**NEZAPOMEŇTE PROSÍM NA POSLEDNÍ,
ELEKTRONICKÉ ČÍSLO, KTERÉŽTO VYJDE NA
WEBOVÝCH STRÁNKÁCH FESTIVALU,
BĚHEM PONDĚLÍ ČI ÚTERÝ.**

BUDE V NĚM SPOUSTA DŮLEŽITÝCH SLOV.

**DĚKUJEME!
...RACHELÍNO, VOJTÍNO A LUKŠÍNO...**

**THEATRUM
KUKS 2018**

**BAROKO, JAK JEJ NEČEKÁTE
22.—26. 8. 2018**

Multižánrový festival barokního a barokem inspirovaného umění.

**VYSOKÉ
X
NÍZKÉ**

**DIVADLO | HUDBA | OPERA | TANEC |
WORKSHOPY | PROGRAM PRO
DĚTI | GENIUS LOCI**

• • •

THEATRUM-KUKS.CZ

JSME V SÍTÍCH

Festivalu byla udělena trvalá záštita Rady Královéhradeckého kraje na období 2018–2020.
Festival se koná pod záštitou Města Lysá nad Labem a starosty města Lysá nad Labem.

ZA FINANČNÍ PODPORY

PARTNEŘI

MEDIÁLNÍ PARTNEŘI

ZA PODPORY

